

СЕКЦІЯ 6 ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

УДК 504.502.1:332.3

Грановська Л.М.

*доктор економічних наук, професор,
завідувач відділом зрошувального землеробства
Інституту зрошувального землеробства
Національної академії аграрних наук України*

Кисельова Р.А.

*кандидат економічних наук, доцент,
старший науковий співробітник лабораторії економіки
Інституту зрошувального землеробства
Національної академії аграрних наук України*

ТЕОРЕТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КАПІТАЛІЗАЦІЇ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ ЕКОЛОГО-ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЗОНИ ЗРОШЕННЯ

Стаття присвячена теоретичним аспектам капіталізації природних ресурсів як умови еколого-збалансованого розвитку аграрного сектора економіки зони зрошення. Доведено, що аграрний сектор є надзвичайно важливою складовою економіки України. Проаналізовано наукові праці вчених, які досліджують питання капіталізації природних ресурсів. Досліджено один із факторів забезпечення конкурентоспроможності – природний капітал. В статті дано авторське визначення земельного капіталу та водного капіталу. Науково-обґрунтовано понятійно-категоріальний апарат процесу капіталізації природних ресурсів в зоні зрошення. Дано авторське визначення капіталізації аграрного сектора зони зрошення. Розроблено алгоритм капіталізації природних ресурсів в аграрному секторі з урахуванням їх якісних і кількісних характеристик в контексті еколого-збалансованого економічного розвитку аграрного сектора. Ключовим етапом алгоритму є науково обґрунтувати Стратегію капіталізації природно-ресурсного потенціалу регіону в сфері аграрного сектора зони зрошення. Капіталізація природних ресурсів дасть змогу залучити додаткові механізми, інструменти та важелі розвитку еколого-економічної системи аграрного сектора економіки зони зрошення.

Ключові слова: капітал, природний капітал, аграрний сектор, зрошувальне землеробство, капіталізація природних ресурсів, збалансоване природокористування, еколого-збалансоване виробництво.

Грановская Л.Н., Киселева Р.А. ТЕОРЕТИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ КАПИТАЛИЗАЦИИ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ ДЛЯ ЭКОЛОГО-СБАЛАНСИРОВАННОГО РАЗВИТИЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЗОНЫ ОРОШЕНИЯ

Статья посвящена теоретическим аспектам капитализации природных ресурсов как условия эколого-сбалансированного развития аграрного сектора экономики зоны орошения. Доказано, что аграрный сектор является очень важной составляющей экономики Украины. Проанализированы научные труды ученых, исследующих вопросы капитализации природных ресурсов. Исследован один из факторов обеспечения конкурентоспособности – природный капитал. В статье дано авторское определение земельного капитала и водного капитала. Научно-обоснованно понятийно-категориальный аппарат процесса капитализации природных ресурсов в зоне орошения. Дано авторское определение капитализации аграрного сектора зоны орошения. Разработан алгоритм капитализации природных ресурсов в аграрном секторе с учетом их качественных и количественных характеристик в контексте эколого-сбалансированного экономического развития аграрного сектора. Ключевым этапом алгоритма является научно обосновать стратегию капитализации природно-ресурсного потенциала региона в сфере аграрного сектора зоны орошения. Капитализация природных ресурсов позволит привлечь дополнительные механизмы, инструменты и рычаги развития эколого-экономической системы аграрного сектора экономики зоны орошения.

Ключевые слова: капитал, природный капитал, аграрный сектор, орошаемое земледелие, капитализация природных ресурсов, сбалансированное природопользование, эколого-сбалансированное производство.

Granovskaya L.N., Kyseliova R.A. THEORETICAL PROVISION OF CAPITALIZATION OF NATURAL RESOURCES FOR ECOLOGICALLY BALANCED DEVELOPMENT OF THE AGRICULTURAL SECTOR OF THE IRRIGATION ZONE

The article is devoted to the theoretical aspects of the capitalization of natural resources as a condition for ecologically balanced development of the agricultural sector of the economy of the irrigation zone. It is proved that the agrarian sector is an extremely important component of the Ukrainian economy. The author analyzes the scientific works of scientists who study the issues of capitalization of natural resources. One of the factors of competitiveness is investigated – natural capital. The article gives author's definition of land capital and water capital. The conceptual-categorical apparatus of the process of capitalization of natural resources in the irrigation zone is scientifically substantiated. Author's definition of the capitalization of the agricultural sector of the irrigation zone is given. The algorithm of capitalization of natural resources in the agrarian sector is developed, taking into account their qualitative and quantitative characteristics in the context of ecologically balanced economic development of the agrarian sector. The key stage of the algorithm is to scientifically substantiate the Strategy of Capitalization of the Natural Resource Potential of the Region in the field of the agricultural sector of the irrigation zone. The capitalization of natural resources will enable the involvement of additional mechanisms, tools and levers of the development of the ecological and economic system of the agricultural sector of the economy of the irrigation zone.

Keywords: capital, natural capital, agrarian sector, irrigated agriculture, capitalization of natural resources, balanced use of nature, ecologically balanced production.

Постановка проблеми. Забезпеченість країни природними ресурсами є важливим економічним фактором розвитку національного господарства. На території нашої країни зосереджені значні і вельми різноманітні природні ресурси, які використовуються в господарській діяльності. Структура природних ресурсів, величина їх запасів, якість, ступінь вивчення і напряму господарського освоєння здійснює безпосередній вплив на економічний потенціал. Ріст виробничого потенціалу країни і збільшення різносторонніх потреб суспільства наполегливо потребує вивчення закономірностей територіального розподілення і оцінки природних ресурсів. Процес вивчення і оцінки природних ресурсів повинен бути постійним.

Аграрний сектор є надзвичайно важливою складовою економіки України, це обумовлено тим, що він є доволі природоємною галуззю, а також однією з найбільших сфер, від якої залежить економічна ситуація в державі. Виробництво сільськогосподарської продукції складає біля 15% валового внутрішнього продукту країни і понад 20% вартості всього експорту. Важливою складовою економіки аграрного сектору на сьогодні є питання капіталізації природних ресурсів аграрного сектору зони зрошення як механізму підвищення еколого-економічної та економічної ефективності використання зрошуваних земель і конкурентоздатності аграрного сектору. Для цього потрібно створити відповідне інституціональне середовище, яке сприятиме відтворенню природних ресурсів у формі найпродуктивнішого виду капіталу – капіталізації земельних та водних ресурсів. В Україні зрошуване землеробство є основним фактором адаптації аграрного сектору економіки до глобальних змін клімату, забезпечення високоефективного господарювання в несприятливих погодних умовах, перетворення країни в сталого конкурентоспроможного на світових ринках виробника продовольства, покращення соціально-економічних та екологічних умов проживання сільського населення та розвитку сільських територій [15, с. 238]. Всі наявні природні ресурси, які використовуються при веденні господарської діяльності в зрошуваному землеробстві є рушійною силою, яка забезпечує сталий розвиток економіки аграрного сектору за рахунок впливу на формування системи капітальних відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми капіталізації природних ресурсів досліджуються провідними вітчизняними вченими, а саме: К.І. Бистряковим, Ш.І. Ібатуллиним, М.А. Хвесиком, А.В. Марковським, А.С. Молчановим, В.В. Пилипіва. Вони вважають, що формування природного капіталу доцільно розглядати як процес трансформації природних ресурсів у матеріальні і нематеріальні активи. Вченим Бистряковим К.І. розроблено сучасний алгоритм досягнення умов підвищення конкурентоспроможності економіки держави за рахунок використання сучасних методів управління наявними територіальними природними ресурсами з позиції підвищення рівня їх капіталізації.

Постановка завдання. У статті поставлено за мету розробити алгоритм капіталізації природних ресурсів в аграрному секторі з урахуванням їх якісних і кількісних характеристик та в контексті еколого-збалансованого економічного розвитку аграрного сектору.

Виклад основного матеріалу дослідження. Концепція переходу України до сталого розвитку покликана забезпечити збалансоване вирішення екологічних проблем без гальмування економічного розвитку. Досягнення цього можливе через побудову

високоефективної економічної системи, серед основних пріоритетів якої повинна стати структурно-технологічна модернізація виробництва на основі раціонального використання усіх видів ресурсів. Основними завданнями забезпечення сталого розвитку є:

- удосконалення еколого-економічного та фінансового-економічного механізмів реалізації національної політики природокористування;
- формування системи управління природними ресурсами на основі гармонізації інтересів територіальних суб'єктів господарювання з приводу використання наявних ресурсів;
- забезпечення збалансованого планування потреб нинішнього та майбутнього поколінь [19, с. 70].

Виконання поставлених завдань можливе на основі активної реалізації процесів капіталізації природних ресурсів. Після конференції в ООН в Ріо-де-Жанейро з питань навколишнього середовища і розвитку, з початку 90-х років минулого століття почали враховувати не тільки екологічні, а й економічні та соціальні наслідки використання природних ресурсів. При використанні земельних ресурсів, потрібно дотримуватися системи, яка забезпечує одночасно економічно ефективно, екологічно безпечно та соціально справедливе використання. Стале використання земельних ресурсів в зрошуваному землеробстві, пов'язують із трьома основними напрямками: збереження їх продуктивності, поступове підвищення економічної ефективності використання, вирішення соціальних проблем аграрного сектору сільських територій.

Водні ресурси в системі забезпечення сталого розвитку України є стратегічним і життєво важливим природним ресурсом. Наша держава володіє значним водоресурсним потенціалом, який тривалий час використовувався нераціонально. На сьогодні, однією із глобальних регіональних та національних проблем, є порушення екологічної рівноваги в навколишньому природному середовищі, виснаженні і погіршенні якості водних ресурсів, а головною проблемою є постійна нестача коштів для відновлення основних фондів водогосподарської галузі та забезпечення наданих якісних послуг. За оцінками, які наведені на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку в Йоганнесбурзі (2001 р.), уже через 20 років від сьогодні, тобто до 2030 р., половина населення Землі потерпає від нестачі води [3, с. 21]. Основною проблемою галузі водного господарства є відсутність поділу прав власності на водні ресурси, організаційно-економічного механізму капіталізації активів водогосподарського комплексу, який регулюватиме наповнення його фінансовими ресурсами та методичного підходу до визначення економічної оцінки водних ресурсів. Професор Бистряков І.К. визначає, що на сьогодні приділяється увага вивченню економічної оцінки та капіталізації водних ресурсів, в основу яких покладено ідею реалізації води як біржового товару. Першим кроком на цьому шляху є створення водного біржового індексу, який відображає по суті цінність водного капіталу для економіки як біржового товару, хоча і орієнтується на капіталізацію компаній, що надають послуги у сфері водокористування, прямо не враховуючи ціну води як біржового товару [4, с. 202].

Згідно Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» [8, с. 5] розроблено Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища України, який включає цілі забезпечення екологічно збалансованого природокористування:

- технічне переоснащення виробництва на основі впровадження інноваційних проектів, енергоефективних і ресурсозберігаючих технологій, маловідходних безвідходних та екологічно безпечних технологічних процесів;

- запровадження системи економічних та адміністративних механізмів з метою стимулювання виробника до сталого та відновлюваного природокористування, охорони довкілля і широкого впровадження новітніх більш чистих інноваційних технологій у сфері природокористування.

Ми, вважаємо, що досягнення цих цілей значно підвищить рівень капіталізації природних ресурсів у зоні зрошення.

Вирішення проблем раціонального землекористування та водокористування в зоні зрошення передбачається в контексті загальних тенденцій формування політики сталого розвитку в Південному регіоні. Дискусії сталого розвитку засновані на припущенні, що суспільство має керуватися трьома типами капіталу (економічного, соціального і природного).

Як відомо, прямими факторами забезпечення конкурентоспроможності є фізичний капітал, людський капітал, природний капітал та нематеріальні активи [6, с. 153].

Ресурси, які використовуються в економіці для виробництва продукції поділяються на чотири групи: природні, фінансові, матеріальні та трудові. Одним із видів природних ресурсів, які використовуються в господарському обігу є земельні ресурси, використання яких приносить певний дохід – ренту. Ще Вільям Петті пропонував визначати ціну земельних ресурсів як добуток річної ренти землевласника на строк капіталізації (18 років), тобто капіталізацію під 5,5%. У подальшому рентна концепція капіталізації природних багатств була детально розроблена класиками економічної науки. Вона й сьогодні є основним напрямом грошових кадастрових оцінок. Світовий банк у своїх рекомендаціях щодо оцінки природних багатств країн світу пропонує застосовувати капіталізацію річного доходу з 4% річних [9, с. 187].

У зв'язку з необхідністю вкладати кошти в збереження, покращення та підготовку до використання та відтворення природних ресурсів, земельні та водні ресурси в зрошуваному землеробстві набувають властивості капіталу. Тому найбільш широким поняттям, яке характеризує всі складові природних ресурсів і їх здатність приносити економічний ефект в економічній теорії є категорія природний капітал. В економічній літературі термін природний капітал з'явився досить давно і визначається як сукупність природних ресурсів, які можуть бути використанні в процесі виробництва.

В наукових працях Бистрякова І.К., природний капітал – джерело виникнення вартості в багаторічному циклі економічного відтворення [4, с. 203].

Як відзначає Мельник Л.Г., природний капітал – фактори природного середовища, які здатні приносити дохід; ресурси, які створені людьми для виробництва товарів і послуг; вкладене в справу функціонуюче джерело доходів у вигляді засобів виробництва [13, с. 204].

На думку Неверова А.В., природний капітал – всі елементи природно-ресурсного потенціалу (у відтворенні яких існує об'єктивна необхідність товариств), які приносять еколого-економічний ефект і здійснюють внесок до приросту національного капіталу протягом тривалого періоду [16, с. 123].

Як зазначають Р. Констанца та Г. Дейлі, природний капітал як запас, який є джерелом потоку

природних послуг і реальних природних ресурсів [1, с. 38]. Автори поділяють природні ресурси на три частини: активну, відтворювальну та пасивну. Активний капітал характеризується здатністю до самовідтворення (екосистема). До пасивної частини природного капіталу відносяться умовно невідновлювальні елементи природного середовища (корисні копалини).

Національний природний капітал, можна розглядати як природноресурсний потенціал сталого розвитку країни, характеризується розгалуженою структурою, в якій представлено всі види ресурсів – земельні ресурси – 54%, водні – 13%, мінеральні – 28% та лісові – 5%.

Природний капітал є важливим економічним активом та джерелом суспільних благ, підвищення ефективності використання якого – необхідна умова забезпечення якості життя населення. З урахуванням динамічних змін у структурі національного багатства, у його галузевій структурі питома вага людського капіталу становить 46,7%, природного – 34,9, основного (виробничого фізичного) – 12,6, фінансового капіталу – 5,8% [9, с. 154].

Процес формування природного капіталу в галузі зрошуваного землеробства забезпечується за рахунок капіталізації природних ресурсів (земельних та водних). Враховуючи вище сказане, можемо трактувати капітал природних ресурсів в зоні зрошення в наступній формі:

- земельний капітал – це земельні ресурси, які використовуються в господарській діяльності і в результаті чого приносять дохід;

- водний капітал – це водні ресурси, які використовуються в господарській діяльності і в результаті чого приносять дохід;

У розвитку світового господарства і національної економіки людському потенціалу відводиться перша роль у структурі національного багатства та потенціал сталого розвитку нашої країни і світу, а природно-ресурсному – друга. Таким чином, здатність природних ресурсів створювати капітал в умовах сучасної економіки поступається за цією властивістю людським ресурсам, зважаючи на багатий природно-ресурсний потенціал України, необхідно підвищити капіталізацію природних ресурсів для забезпечення сталого розвитку національного господарства. Тому проблеми капіталізації природних ресурсів досліджуються провідними вітчизняними вченими по-різному, їх трактування наведено в табл. 1.

Для підвищення рівня капіталізації природних ресурсів в Україні необхідно створити алгоритм раціонального використання природних ресурсів аграрного сектора зони зрошення на основі оновленого інституційного середовища, який буде сприяти відтворенню природно-ресурсного потенціалу у формі найпродуктивнішого капіталу.

Такий підхід дасть змогу визначити реальну вартість та сформувати прозорий і ефективний методичний підхід до визначення плати за використання природних ресурсів та дозволить збільшити державні та приватні інвестиції у сталий розвиток країни. Алгоритм раціонального використання природних ресурсів аграрного сектора зони зрошення для забезпечення процесу їх капіталізації базується на наступних етапах:

- проаналізувати сучасний рівень ефективності використання природного капіталу в аграрному секторі зони зрошення;

- визначити адекватність сучасної капіталізації природних ресурсів в аграрному секторі з урахуван-

Таблиця 1

Визначення терміну «капіталізації природних ресурсів»

Автор	Визначення	Джерело
Ібатуллин Ш.І., Хвесик М.А.	Капіталізація природних ресурсів – складний процес перетворення факторів виробництва в капітал в економічних системах на засадах гармонізації інтересів суб'єктів господарювання з метою забезпечення сталого розвитку національних територіальних утворень	[10, с. 121]
Бистряков І.К., Пилипів В.В.	Капіталізація природних ресурсів – включення в господарський обіг природних ресурсів, який передбачає формування такого інституціонального середовища, в рамках якого ці ресурси можуть отримати адекватну оцінку і легко трансформуватися в інші форми мобільного капіталу, зокрема в фінансову.	[17, с. 43]
Хвесик М.А.	Капіталізація земельних ресурсів – процес поступового нарощування вартості земельних ресурсів як основної складової капіталу у результаті дії об'єктивних закономірностей просторового розвитку відповідної території та цілеспрямованого впливу системи заходів інституціонального, інтелектуально-соціального, організаційно-землепорядного й фінансово-економічного змісту щодо її зростання.	[18, с. 23]
Бистряков І.К.	Капіталізація земельних ресурсів – зростання сукупної вартості активів, пов'язаних із ними та спроможних приносити дохід, або використання ресурсів для виробництва товарів та послуг, вкладених у справу і функціонуючих як джерела засобів виробництва.	[3, с. 23]
Бистряков І.К.	Капіталізація водних ресурсів – це складний процес перетворення факторів виробництва у капітал економічних систем, який повинен відбуватися на засадах гармонізації інтересів суб'єктів господарювання з метою забезпечення сталого розвитку національних територіальних утворень.	[3, с. 25; 4, с. 205]
Молчан А.С.	Капіталізація – це процес, тісно взаємопов'язаний з ефективністю виробництва. Територіальна економічна система забезпечує зростання рівня капіталізації, переходячи до стратегічного освоєння своїх територій, орієнтуючись не тільки на залучення в обіг нових природних ресурсів, але й на збільшення вартості капіталу за рахунок перетворення природних ресурсів у капітал	[14, с. 150]
Марковський А.В.	Капіталізація природних ресурсів – це їх залучення у процес суспільного виробництва з метою перетворення їх у капітал і збільшення доданої вартості, що утворюється на їх основі.	[12, с. 127]
Авторське визначення	Капіталізація природних ресурсів аграрного сектора в зоні зрощення – це процес залучення природних ресурсів в еколого-збалансоване сільськогосподарське виробництво, перетворення їх в капітал з урахуванням якісних і кількісних показників та утворення доданої вартості шляхом формування відповідного інституціонального середовища.	

ням їх якісних і кількісних характеристик в контексті еколого-збалансованого економічного розвитку аграрного сектора;

- науково обґрунтувати відповідний інструментарій та механізми підвищення рівня капіталізації природних ресурсів в аграрному секторі економіки;
- розробити напрями удосконалення інституціонального середовища капіталізації природно-ресурсного потенціалу в аграрному секторі зони зрощення;
- удосконалити існуючу законодавчо-нормативну базу щодо підвищення капіталізації природних ресурсів в аграрному секторі;
- науково обґрунтувати Стратегію капіталізації природно-ресурсного потенціалу регіону в сфері аграрного сектора зони зрощення.

Висновки з проведеного дослідження. Капіталізація природних ресурсів дасть змогу залучити додаткові механізми, інструменти та важелі розвитку еколого-економічної системи аграрного сектора економіки зони зрощення. Для ефективного застосування розроблених механізмів та інструментарію необхідно врахувати якісні та кількісні показники природних ресурсів, сформувані відповідне інституціональне середовище, що дозволить забезпечити розвиток економіки, збереження, відтворення та охорону природних ресурсів, отримання адекватної оцінки якісним і кількісним характеристикам доданої вартості, дозволить досягти сталого розвитку еколого-економічної системи зони зрощення.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Costanza, R. Natural capital and sustainable development / R. Costanza, H.E. Daly // *Conservation Biology*. 1992. V. 6. № 1. P. 37–46.
2. Байбусинов Ш.Ш., Шкиперова Г.Т. Проблемы капитализации природного капитала региона. URL: http://www.krc.karelia.ru/doc_download.php?id=312.
3. Бистряков І.К. Природні ресурси як фактор активізації еколого-економічної діяльності. *Економіст*. 2011. № 4. С. 21–35.
4. Бистряков І.К. Територіальний природно-ресурсний капітал у забезпеченні конкурентоспроможності економіки України. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2014. Вип. 3(107). С. 200–209.
5. Бондар Л.В. Концептуальні засади управління процесами капіталізації природних ресурсів. URL: <http://economics-of-nature.net/uploads/arhiv/2012/Bondar.pdf>.
6. Горячук В.Ф. Капіталізація та конкурентоспроможність економіки: регіональний та економічний вимір. Одеса: ІПРЕЕД НАН України, 2011. 277 с.
7. Дубас Р.Г. Проблемы капитализации лесных ресурсов регионов Украины. *Економічні інновації*. 2013. Вип. 55. С. 215–220.
8. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної політики України на період до 2020 року. – *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2011, № 26, ст. 218.
9. Капіталізація економіки України / [В.М. Геєць, А.А. Гриценко та ін.; під ред. В.М. Гейця]. К.: Ін-т екон. та прогноз., 2007. 220 с.
10. Капіталізація природних ресурсів: [монографія] / за заг. ред. д.е.н., проф., академіка НААН України М.А. Хвесика. – К.: ДУ ІЕПСР НАНУ, 2014. 268 с.
11. Луців О.В. Особливості капіталізації природних ресурсів України. *Академічний огляд*. 2014. № 2(41). С. 43–50.
12. Марковський А.В. Методические подходы к капитализации лесных ресурсов региона / А.В. Марковский, А.В. Родионов, Ю.В. Савельев, А.М. Цыпук // *Приграничный регион в условиях интеграционных процессов и реформирования местной власти*. Петрозаводск: КарНЦ РАН, 2005. С. 124–134.
13. Мельник Л.Г. Экономика и информация: экономика информации и информация в экономике: Энциклопедический словарь, 2005. 384 с.
14. Молчан А.С. Капитализация воспроизводственного потенциала как фактор, обеспечивающий промышленное развитие региона. *Научный журнал КубГАУ*. 2011. № 66(02). С. 145–159.

15. Наукові засади розвитку аграрного сектора економіки південного регіону України. / За науковою редакцією: Ромашенко М.І., Вожегової Р.А., Шатковського А.П. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. 438 с.
16. Неверов А.В., Деревяго И.П. Природный капитал в системе устойчивого развития. Белорусский экономический журнал. 2005. № 1. С. 121–132.
17. Пилипів В.В. Проблемні аспекти капіталізації природних ресурсів в системі територіального управління. Інвестиції: практика та досвід. 2011. № 15. С. 42–45.
18. Сучасні напрями економічного забезпечення раціонального природокористування в Україні [за наук. ред. акад. НААН України, д.е.н., проф. М.А. Хвесика, д.г.-м.н., проф. С.О. Лизуна; Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України»]. К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2013. 64 с.
19. Федунь Ю.Б. Шляхи забезпечення сталого еколого-економічного розвитку України. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2009. № 657. С. 68–75.

Granovska L.M.

*Doctor of Economics, Professor,
Head of Irrigation Agriculture Department,
Institute of Irrigated Agriculture,
National Academy of Sciences of Ukraine*

Kyseliova R.A.

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Researcher, Laboratory of Economics,
Institute of Irrigated Agriculture,
National Academy of Sciences of Ukraine*

THEORETICAL PROVISION OF CAPITALIZATION OF NATURAL RESOURCES FOR ECOLOGICALLY BALANCED DEVELOPMENT OF THE AGRICULTURAL SECTOR OF THE IRRIGATION ZONE

The article is devoted to the theoretical aspects of the capitalization of natural resources as the conditions for ecologically balanced development of the agricultural sector of the economy of the irrigation zone, and the scientific substantiation of the conceptual-categorical apparatus of the process of capitalization of natural resources in the irrigation zone is scientifically substantiated. An important component of the agrarian sector's economy today is the issue of capitalization of natural resources of the agricultural sector of the irrigation zone as a mechanism for increasing the ecological, economic and economic efficiency of irrigated land use and competitive agricultural sector. To do this, it is necessary to create an appropriate institutional environment that will promote the reproduction of natural resources in the form of the most productive type of capital – the capitalization of land and water resources. The algorithm of capitalization of natural resources in the agrarian sector is developed, taking into account their qualitative and quantitative characteristics and in the context of ecologically balanced economic development of the agrarian sector. The capitalization of natural resources will enable the involvement of additional mechanisms, tools and levers of the development of the ecological and economic system of the agricultural sector of the economy of the irrigation zone. Effective use of the developed mechanisms and tools should take into account qualitative and quantitative indicators of natural resources, form an appropriate institutional environment that will ensure the development of the economy, conservation, reproduction and protection of natural resources, obtaining an adequate assessment of the qualitative and quantitative characteristics of the added value, will allow the sustainable development of the ecological-economic system of the irrigation zone.